JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIAL FENNELLY
27 päivänä tammikuuta 2000 *

I Johdanto

1. Tämä ratkaisuehdotus koskee erillisiä valituksia, joilla haetaan muutosta Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-243/94, British Steel vastaan komissio, 24.10.1997 antamaan tuomioon [1] ja sen asiassa T-244/94, Wirtschaftsvereinigung Stahl ym. vastaan komissio, 24.10.1997 antamaan tuomioon. [2] Oikeudenkäynnissä on kyse pääasiallisesti siitä, miltä osin komissio, joka on EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla hyväksynyt yleiset säännöt tai "säännöstön", joka koskee mahdollisuutta myöntää tietyntyyppistä valtiontukea terästeollisuusalalla, ei ollut toimivaltainen tekemään yksittäisiä päätöksiä saman artiklan nojalla hyväksymällä muihin kuin tässä säännöstössä tarkoitettuihin tukiluokkiin kuuluvien tukien myöntämisen.

II Tosiseikat ja sovellettavat säännökset

2. Aloitan tekemällä yhteenvedon komission ja neuvoston toteuttamista toimenpiteistä ja käsittelen sen jälkeen oikeudellisia kysymyksiä.

3. Ensimmäinen toimenpide oli terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 27.11.1991 tehty komission päätös N:o 3855/91/EHTY [3] (jäljempänä viides tukisäännöstö tai tukisäännöstö), joka on annettu EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla. Viidennen tukisäännöstön johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan nojalla kaikki jäsenvaltioiden tuki terästeollisuudelle on kaikissa muodoissaan kiellettyä, riippumatta siitä, onko se erityistä vai ei." [4]

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Asia T-243/94, British Steel plc v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 24.10.1997 (Kok. 1997, s. II-1887; jäljempänä tuomio British Steel).

2 — Asia T-244/94, Wirtschaftsvereinigung Stahl ym. v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 24.10.1997 (Kok. 1997, s. II-1963; jäljempänä tuomio Wirtschaftsvereinigung). Näihin molempiin tuomioihin viitataan yhteisesti jäljempänä ilmauksella valituksenalaiset tuomiot. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä olevaan menettelyyn ja muutoksenhakuun viitataan jäljempänä ilmauksella asia British Steel asioiden T-243/94 ja C-1/98 P osalta sekä ilmauksella asia Wirtschaftsvereinigung asioiden T-244/94 ja C-441/97 P osalta.

3 — EYVL L 362, 31.12.1991, s. 57.

4 — Ennen tätä tukisäännöstöä oli laadittu kaksi muuta tukisäännöstöä: terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 27.11.1985 tehty komission päätös N:o 3484/85/EHTY (EYVL L 340, 18.12.1985, s. 1) ja terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 1.2.1989 tehty komission päätös N:o 322/89/EHTY (EYVL L 38, 10.2.1989, s. 8), joissa sallitaan tuen myöntäminen "erityisesti luetelluissa tapauksissa" (viidennen tukisäännöstön johdanto-osan toinen perustelukappale).

Kyseisen EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrätään seuraavaa:

"Hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomina pidetään sekä sen vuoksi poistetaan ja kielletään tässä sopimuksessa määrätyin edellytyksin yhteisössä:

— —

c) valtioiden muodossa tai toisessa myöntämä tuki tai avustukset taikka määräämät erityismaksut;

— — ."

Viidennen tukisäännöstön johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Näin laadittu täsmällinen järjestelmä, joka nyt koskee kahdentoista jäsenvaltion koko aluetta, on antanut kuluneiden vuosien aikana mahdollisuuden varmistaa tasapuoliset kilpailuolosuhteet tällä alalla. Järjestelmä on yhdenmukainen Euroopan yhteismarkkinoiden toteuttamiseksi asetetun tavoitteen kanssa. Se on myös niiden sääntöjen mukainen, jotka määrättiin valtion avun osalta yhteisön ja Yhdysvaltojen välillä marraskuussa 1989 tehdyssä terästeollisuutta koskevassa yhteisymmärryssopimuksessa,[5] joka on voimassa 31 päivään maaliskuuta 1992. Järjestelmää on siten edelleen noudatettava eräin teknisin mukautuksin."

4. Viidennen tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltion tai paikallisten viranomaisten terästeollisuudelle antamaa tukea tai missä tahansa muodossa valtion varoista annettua tukea, riippumatta siitä, missä muodossa se on tai onko se erityistä tukea vai ei, voidaan pitää yhteisön tukena ja siten yhteismarkkinoiden toimintaan soveltuvana vain, jos se on 2—5 artiklan määräysten mukaista."

5. Viidennen tukisäännöstön 2—5 artiklan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvina voidaan pitää tietyin edellytyksin tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettäviä tukia, ympäristönsuojeluun myönnettäviä tukia, tuotantolaitosten sulkemiseen myönnettäviä tukia sekä Kreikkaa, Portugalia ja entistä Saksan demokraattista tasavaltaa

5 — EYVL L 368, 18.12.1989, s. 185.

koskevissa yleisissä tukiohjelmissa tarkoitettuja alueellisia tukia. Viides tukisäännöstö tuli voimaan 1.1.1992 ja oli voimassa 31.12.1996 asti.

6. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella on kuitenkin selvää, ettei tukisäännöstöä tai tukien näennäisesti yleistä kieltoa voida tarkastella ilman tukisäännöstön oikeudellista perustaa eli EHTY:n perustamissopimuksen (jäljempänä perustamissopimus) 95 artiklan 1 kohtaa, jossa todetaan seuraavaa:

"Kaikissa niissä tapauksissa, joista ei määrätä tässä sopimuksessa ja joissa komission päätös tai suositus osoittautuu tarpeelliseksi 2, 3 ja 4 artiklassa määrättyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseksi hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnassa 5 artiklan mukaisesti, päätös voidaan tehdä tai suositus antaa sen jälkeen kun neuvoston yksimielinen puoltava lausunto on saatu ja neuvoa-antavaa komiteaa kuultu."

7. Terästeollisuusalan taloudellinen tilanne huonontui viidennen tukisäännöstön antamisen jälkeen. Komissio laati tämän vuoksi vuonna 1992 rakenneuudistussuunnitelman,[6] joka muodosti yhdessä riippumattoman asiantuntijan laatiman kertomuksen kanssa[7] perustan komission ohjelmalle, joka koski tuotantokapasiteetin vapaaehtoista vähentämistä ja sosiaalialaa koskevia oheistoimenpiteitä ja jonka laajat suuntaviivat neuvosto hyväksyi 25.2.1993 antamissaan päätelmissä.

8. Neuvosto hyväksyi 17.12.1993 pitämässään kokouksessa kokonaisratkaisun valtiontuen myöntämisestä kuudelle julkiselle terästeollisuusyritykselle niiden rakenneuudistuksen tai yksityistämisen tukemiseksi. Tämän kokouksen pöytäkirjaan sisällytettiin neuvoston ja komission yhteinen julistus, jonka mukaan "antaen yksimielisen puoltavan lausunnon käsiteltävinään oleviin 95 artiklaan perustuviin ehdotuksiin neuvosto toteaa, että tukisäännöstöä — — ja tukisäännöstön mukaisen hyväksymisen puuttuessa EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaa on sovellettava tarkasti. Neuvosto julistaa 25.2.1993 tekemiensä päätelmien mukaisesti päättäneensä välttää kaikkia uusia 95 artiklan perusteella tehtäviä, yksittäisiä yrityksiä koskevia poikkeuksia, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta jokaisen jäsenvaltion oikeutta pyytää EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaista päätöstä."

9. Neuvosto antoi 22.12.1993 perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan

6 — Neuvostolle ja Euroopan parlamentille 23.11.1992 annettu tiedonanto SEC (92) 2160 lopullinen "Kohti terästeollisuuden kilpailukyvyn vahvistamista. Rakenneuudistuksen tarve".

7 — Braunin 29.1.1993 laatima kertomus "Parhaillaan tai tulevaisuudessa toteutettavat terästeollisuuden rakenneuudistukset".

nojalla puoltavan lausuntonsa edellä mainitun tuen myöntämistä koskeville päätöksille. Komissio hyväksyi 12.4.1994 kuusi tässä tarkoituksessa tehtyä päätöstä perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla. Nämä päätökset poikkeavat perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdasta, koska niissä sallitaan sellaisen valtiontuen myöntäminen, joka ei täytä viidennessä tukisäännöstössä säädettyä poikkeusta koskevia perusteita. Näihin päätöksiin sisältyy Espanjan Corporación de la Siderurgia Integral -nimiselle (CSI) julkiselle integroidulle terästeollisuusyritykselle myönnetyistä tuista 12.4.1994 tehty komission päätös N:o 94/258/EHTY [8] ja Italian julkisille terästeollisuusyrityksille (Ilva-niminen terästeollisuuskonserni) myöntämästä valtiontuesta 12.4.1994 tehty komission päätös N:o 94/259/EHTY [9] (jäljempänä yhteisesti valituksenalaiset päätökset). Neuvoston hyväksynnän mukaan näihin lupiin sovelletaan tuotantokapasiteetin vähentämistä koskevia velvoitteita komission neuvostolle ja Euroopan parlamentille 13.4.1994 antaman tiedonannon mukaisesti. [10]

10. Koska kyse on valituksesta, jolla haetaan muutosta asiassa Wirtschaftsvereinigung annettuun tuomioon, on hyödyllistä viitata päätöksen N:o 94/259/EHTY sisältöön. Päätöksen johdanto-osan 2 kohdassa mainitaan tuet, jotka myönnettiin Ilvalle sen aikaisempaa rakenneuudistusta varten, mutta jotka eivät olleet riittäviä yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Perusteluiden 4 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa todetaan päätöksen tarpeellisuuden osoittamiseksi seuraavaa:

"Useiden jäsenvaltioiden, kuten Italian, terästeollisuusala on kärsinyt vakavista vaikeuksista yhteisön teräsmarkkinoiden merkittävän taantumisen takia 1990-luvun puolivälistä alkaen. Italian terästeollisuuden vahvan ja taloudellisesti elinkelpoisen rakenteen palauttaminen edistää EHTY:n perustamissopimuksen, ja etenkin sen 2 ja 3 artiklan, tavoitteiden toteuttamista. Komissio katsoo, että Italian myöntämät valtiontuet ovat välttämättömiä ja oikeassa suhteessa haluttuun päämäärään, kun niitä tarkastellaan yhteisön yleisen edun asettamien erityisedellytysten kannalta — — joita tällä päätöksellä pyritään noudattamaan."

Päätöksen 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa todetaan seuraavaa:

"Jotta vaikutus kilpailuun olisi mahdollisimman vähäinen, Italian julkisen terästeollisuusalan on osallistuttava voimakkaasti tällä alalla vielä tarvittavaan rakenteiden mukauttamiseen vähentämällä tuotantokapasiteettia poikkeuksellisesti hyväksytyn tuen vastapainoksi."

Perustelujen 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa todetaan, että toimintatuen on

8 — EYVL L 112, 3.5.1994, s. 58.

9 — EYVL L 112, 3.5.1994, s. 64. Tämä päätös koskee Ilva Laminati Pianni SpA -nimistä yritystä (jäljempänä Ilva).

10 — KOM(94) 125 lopullinen.

rajoituttava vain välttämättömimpään, kun taas 7 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että päätöksen soveltamista on valvottava tiukasti.

11. Näin ollen päätöksen N:o 94/259/EHTY 1 artiklan 1 kohdassa säädetään enimmäismäärät tuille, jotka on myönnetty pääoma-avustusten, valtion antamien velkatakuiden sekä rakenneuudistuksesta ja selvitystilaan asettamisesta koituvien menojen kattamiseen. Päätöksen 1 artiklan 2—5 kohdassa säädetään, että mitään lisätukea ei myönnetä ellei yrityksen elinkelpoisuutta ole palautettu vuoden 1994 loppuun mennessä, ettei tukia saada käyttää vilpilliseen kilpailuun, että kyseiset yritykset on yksityistettävä kokonaisuudessaan vuoden 1994 loppuun mennessä ja että valtion on käsiteltävä kaikkia lainoja ja velkoja tavanomaisten markkinaehtojen mukaisesti. Päätöksen 2 artiklassa säädetään erityisistä tuotantolaitosten sulkemisista ja useiden terästuotteiden tuotantokapasiteetin vähentämisestä. Päätöksen 3 artiklassa säädetään ei-syrjivää yksityistämismenettelyä koskevista edellytyksistä. Menettely on käynnistettävä ilman aikaisempien tappioiden takia myönnettävää valtion lisätukea tai luottoja, ja siihen on sovellettava konsernin velkaantumisastetta koskevia edellytyksiä. Päätöksen 4—6 artiklassa vahvistetaan valvontamenettely ja päätöksessä säädettyjen edellytysten rikkomista koskevat seuraamukset.

III Valituksenalaiset tuomiot

12. Wirtschaftsvereinigung Stahl, Thyssen Stahl AG, Preussag Stahl AG ja Hoogovens Staal BV (jäljempänä Wirtschaftsvereinigung) ovat nostaneet EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan nojalla yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen vaatien päätöksen N:o 94/259/EHTY kumoamista. British Steel plc (jäljempänä British Steel) vaatii kummankin valituksenalaisen päätöksen kumoamista erillisessä kanteessaan.[11] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt, että neuvosto, Italian tasavalta ja Ilva esiintyvät kummassakin asiassa komission vaatimuksia tukevina väliintulijoina ja että Espanjan kuningaskunta esiintyy asiassa British Steel komission vaatimuksia tukevana väliintulijana. SSAB Svenskt Stål AB:n ja Det Danske Stålvalsevaerk A/S:n ovat saaneet luvan esiintyä asiassa British Steel väliintulijana valittajan vaatimuksia tukevina väliintulijoina.

13. Wirtschaftsvereinigung on esittänyt kumoamisvaatimuksensa tueksi seitsemän kanneperustetta ja muutoksenhaku perustuu kahteen näistä, eli perusteeseen, jonka mukaan viidennen tukisäännöstön rajoittavia edellytyksiä ei ole noudatettu ja perusteeseen, jonka mukaan perustamissopimuksen 95 artiklaa on rikottu, koska edellytystä, jonka mukaan tuen on oltava tarpeen EHTY:n perustamissopimuksen 2—4 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, ei ole noudatettu.

14. British Steel on esittänyt kumoamisvaatimuksensa tueksi neljä kannepe-

11 — Association des aciéries européennes indépendantes (EISA) on nostanut myös kanteen edellä mainittujen kuuden päätöksen — päätösten N:o 94/256/EHTY—N:o 94/261/EHTY — kumoamiseksi (asia T-239/94, Association des aciéries européennes indépendantes (EISA) v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 24.10.1997 (Kok. 1997, s. II-1839).

rustetta ja muutoksenhaku perustuu kahteen näistä, eli perusteeseen, jonka mukaan komissio ei ollut toimivaltainen tekemään valituksenalaisia päätöksiä ja perusteeseen, jonka mukaan luottamuksensuojan periaatetta on loukattu.

15. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt kaikki valittajien kummassakin asiassa esittämät väitteet ja molemmat kanteet syistä, jotka esitetään jäljempänä.

A *Wirtschaftsvereinigung: viidennen tukisäännöstön rikkominen; British Steel: puuttuva toimivalta*

16. Wirtschaftsvereinigungin kanneperusteen, joka koskee viidennen tukisäännöstön rikkomista ja British Steelin kanneperusteen, joka koskee puuttuvaa toimivaltaa, mukaan viides tukisäännöstö on tyhjentävä ja velvoittava oikeudellinen järjestelmä ja sitä on sovellettava yleisesti. Etenkin tukisäännöstön 1 artiklassa kielletään nimenomaisesti kaikki muut kuin siinä määrätyt toiminta- ja investointituet. Komissio ei voi yrittää kiertää sovellettavassa peruspäätöksessä — tukisäännöstössä — tarkoitettua menettelyä, koska komissio on itse hyväksynyt tämän päätöksen perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla. Tukisäännöstö on näin ollen lopullinen arviointi siitä, mikä on tarpeellista perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi, jollei tätä säännöstöä tarkisteta tämän artiklan nojalla tehdyllä yleisesti sovellettavalla päätöksellä.

17. Komissio katsoo, että tukikielto perustuu suoraan perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaan, ja komissio pystyi näin ollen soveltamaan tukisäännöstöön lisäpoikkeuksia perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla tehdyillä yksittäisillä päätöksillä. Komission mielestä se oli teräsmarkkinoiden vakavassa kriisitilanteessa toimivaltainen tarkastelemaan muiden kuin tukisäännöstössä säädettyjen tukimuotojen yhteensoveltuvuutta perustamissopimuksen kanssa. Neuvosto, Italian tasavalta ja Ilva väittävät, että tukisäännöstö ja valituksenalaiset päätökset olivat samantyyppisiä oikeustoimia, joilla oli sama oikeudellinen perusta, mutta joilla oli erilainen aineellinen soveltamisala. Komissio ei ole ylittänyt sille perustamissopimuksen 95 artiklassa myönnettyä harkintavaltaa toteuttaessaan ensimmäisen toimenpiteen, jossa ainoastaan määritetään ne toimet, joiden komissio katsoi olevan yhteensoveltuvia perustamissopimuksen kanssa. Koska tämä toimivalta on tarkoitettu käytettäväksi tilanteissa, joissa on ratkaistava ennalta-arvaamattomia poikkeuksellisia tilanteita, komissio ei ollut toimivaltainen etukäteen rajoittamaan tätä harkintavaltaansa muissa olosuhteissa.

18. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan Wirtschaftsvereinigungin väite tarkoittaa pääasiallisesti, että "komissio on hyväksyessään kyseiset riidanalaiset tuet riidanalaisella yksittäisellä päätöksellä käyttänyt sille perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa annettua toimivaltaa kiertääkseen yleisesti sovellettavassa tukisäännöstössä määrätyt edellytykset." [12] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsee British Steelin väitettä pääasiallisesti siten, että "molemmat riidanalaiset päätökset ovat ristiriidassa tuki-

12 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 31 kohta.

säännöstön kanssa ja että niissä ei ole näin ollen otettu huomioon periaatetta, jonka mukaan yleisesti sovellettavaa toimenpidettä ei voida muuttaa yksittäisellä päätöksellä." [13] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää molemmat väitteet samoin perustein.

19. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa ensinnäkin, että 95 artiklan mukaan komissio on toimivaltainen tekemään kaikki sellaiset yleiset tai yksittäiset päätökset, jotka ovat tarpeellisia perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja näihin kuuluu myös päätös, jolla tuen myöntäminen hyväksytään perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdasta poiketen [14] ja jonka osalta se voi harkita, millainen päätöstyyppi on tätä tarkoitusta varten asianmukaisin. [15] Ongelmana on näin ollen tukisäännöstön ja valituksenalaisten yksittäisten päätösten kohteen ja soveltamisalan määrittäminen. [16]

20. Vaikka näillä erilaisilla toimenpiteillä on sama oikeudellinen perusta eli perustamissopimuksen 95 artiklan 1 ja 2 kohta, ja ne poikkeavat perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrätystä yleisestä tukikiellosta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan niillä on eri soveltamisalat seuraavasti: "tukisäännöstö liittyy yleisesti tiettyihin tukiluokkiin, joita tässä säännöstössä pidetään yhteensopivina perustamissopimuksen kanssa, kun taas riidanalaisessa päätöksessä sallitaan poikkeuksellisten syiden perusteella ja yhtenä kokonaisuutena tuet, joita ei pääsääntöisesti voida pitää yhteensopivina perustamissopimuksen kanssa." [17] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkaa:

"Tältä kannalta katsoen kantajien väitettä, jonka mukaan tukisäännöstö on pakottava, tyhjentävä ja lopullinen, ei voida hyväksyä. Tukisäännöstö on oikeudellisesti velvoittava vain siinä mainittujen, perustamissopimuksen kanssa yhteensopivien tukien osalta. Tältä osin tukisäännöstössä säädetään kokonaisjärjestelmästä, jolla on tarkoitus varmistaa, että kaikkia siinä määritettyihin luokkiin kuuluvia tukia käsitellään samalla tavoin ja yhtä ainoata menettelytapaa käyttäen. Tämä järjestelmä sitoo komissiota vain silloin, kun se arvioi tässä säännöstössä tarkoitettujen tukien yhdenmukaisuutta perustamissopimuksen kanssa. Se ei siis voi hyväksyä tällaisia tukia yksittäisellä päätöksellä tässä säännöstössä säädettyjen yleisten sääntöjen vastaisesti." [18]

21. Sitä vastoin tukeen, joka ei kuulu tukisäännöstön mukaisesti kiellosta yleensä vapautettuihin tukiluokkiin, voidaan

13 — Asia British Steel, tuomion 39 kohta.

14 — Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa asiaan 9/61, Alankomaat vastaan korkea viranomainen, tuomio 12.7.1962 (Kok. 1962, s. 412).

15 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 36—39 kohta ja asia British Steel, tuomion 43—44 kohta.

16 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 38 kohta ja asia British Steel, tuomion 46 kohta.

17 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 41 kohta ja asia British Steel, tuomion 49 kohta.

18 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 42 kohta ja asia British Steel, tuomion 50 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut väitteensä tueksi asiassa 113/77 NTN Toyo Bearing Company Ltd ym. v. Euroopan yhteisöjen neuvosto 29.3.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 1185; Kok. Ep. IV, s. 445, jäljempänä ns. kuulalaakeriasia); asiassa 118/77 Import Standard Office (ISO) v. Euroopan yhteisöjen neuvosto 29.3.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 1277); asiassa 119/77 Nippon Seiko KK ym. v. Euroopan yhteisöjen neuvosto ja komissio 29.3.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 1303); asiassa 120/77 Koyo Seiko Co. Ltd ym. v. Euroopan yhteisöjen neuvosto 29.3.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 1337); asiassa 121/77 Nachi Fujikoshi Corporation ym. v. Euroopan yhteisöjen neuvosto 29.3.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 1363); yhdistetyissä asioissa 140/82, 146/82, 221/82 ja 226/82 Walzstahl-Vereinigung ja Thyssen v. komissio 21.2.1984 annettuun tuomioon (Kok. 1984, s. 951); yhdistetyissä asioissa 33/86, 44/86, 110/86, 226/86 ja 285/86 Stahlverke Peine-Salzgitter AG ja Hoogovens Group BV v. Euroopan yhteisöjen komissio 14.7.1988 annettuun tuomioon (Kok. 1988, s. 4309) ja asiassa C-313/90 Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques ym. v. Euroopan yhteisöjen komissio 24.3.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. I-1125; Kok. Ep. XIV, s. I-95).

soveltaa perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrättyä kieltoa koskevaa yksittäistä poikkeusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa seuraavaa:

"Komissio ei ole toimivaltainen perustamissopimuksen 95 artiklan — jota sovelletaan vain tapauksissa, joista ei määrätä perustamissopimuksessa [ks. edellä mainittu asia Alankomaat v. korkea viranomainen] — ensimmäisen ja toisen kohdan perusteella kieltämään tiettyjä tukiluokkia, sillä jo itse perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrätään tällaisesta kiellosta. Tukiin, jotka eivät kuulu tukisäännöksissä tästä kiellosta vapautettuihin luokkiin, sovelletaan siis yksinomaan 4 artiklan c alakohtaa. Tästä seuraa, että jos tällaiset tuet kuitenkin osoittautuvat tarpeellisiksi perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi, komissiolla on valtuudet käyttää oikeudellisena perustana perustamissopimuksen 95 artiklaa voidakseen ratkaista tämän ennalta-arvaamattoman tilanteen tarvittaessa yksittäisellä päätöksellä." [19]

22. Antaessaan tyhjentävän tukisäännöstön komissio ei voinut luopua tästä toimivallasta. [20] Koska valituksenalaisissa päätöksissä sallitut toiminta- ja rakenneuudistustuet eivät selvästikään kuulu mihinkään viidennessä tukisäännöstössä säänneltyyn tukiluokkaan, näitä päätöksiä ei voida pitää perusteettomana poikkeuksena viidennestä tukisäännöstä [21] tai yritykseen suosia tukea saavaa yritystä muuttamalla peitellysti tätä tukisäännöstöä. [22]

23. Vaikka kanneperusteet, jotka koskevat viidennen tukisäännöstön rikkomista ja puuttuvaa toimivaltaa — ja jotka muodostavat pääasiallisesti saman väitteen — ovatkin tämän muutoksenhaun ydin, minun on käsiteltävä myös niitä muita väitteitä, jotka on esitetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa näiden kahden kanteen tueksi. Nämä väitteet ovat nyt esillä olevassa muutoksenhaussa käsiteltävien kahden erillisen valitusperusteen perustana.

B *British Steel: perusteltu luottamus*

24. British Steelin mukaan nyt esillä olevassa asiassa on rikottu luottamuksensuojan periaatetta, koska British Steel on olettanut, että komissio noudattaa tukisäännöstöä ja että se halutessaan siitä poiketa tarvittaessa tarkistaa tai jopa korvaa sen. Tukisäännöstö on lainsäädäntötoimi, jonka tarkoituksena on nimenomaisesti kieltää kaikenlaiset avustukset lukuun ottamatta niitä avustuksia, joita pidetään yhteensoveltuvina perustamissopimuksen kanssa. Näin ollen kaikki tämän säännöstön vastaiset toimenpiteet on kumottava, koska yleiseen etuun liittyvän pakottavan syyn puuttuessa niillä muutetaan ennalta-arvaamattomasti säännöstöllä luotua tilannetta sellaisen toimijan vahingoksi,

19 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 43 kohta ja asia British Steel, tuomion 51 kohta.

20 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 46 kohta ja asia British Steel, tuomion 54 kohta.

21 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 44 ja 45 kohta sekä asia British Steel, tuomion 52 ja 53 kohta.

22 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 46 kohta.

joka on toiminut järkevästi (ja tehnyt investointeja) luottaen tällä lainsäädäntötoimella luodun tilanteen pysyvyyteen. [23]

25. Perusteltu luottamus ei komission mukaan voi pätevästi syntyä viidennen tukisäännöstön kaltaisen yleisesti sovellettavan toimenpiteen perusteella. Lisätoimenpiteiden hyväksyminen oli oikeutettua olosuhteiden muuttumisen takia. Joka tapauksessa mikä tahansa perusteltu luottamus olisi menettänyt merkityksensä niiden varoitusten vuoksi, jotka komissio antoi British Steelin kanssa käymässään kirjeenvaihdossa ja joissa se ilmoitti, että perustamissopimuksen 95 artiklan soveltaminen ei ole mahdotonta tukisäännöstön soveltamisaikana. [24]

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan British Steelin väite perustuu siihen virheelliseen näkemykseen, että asianomaiset yritykset ovat voineet tukisäännöstön perusteella vakuuttua siitä, että minkäänlaisia sellaisia erityispäätöksiä, joilla hyväksytään muut kuin säännöstössä tarkoitettuihin luokkiin kuuluvat valtiontuet, ei poikkeuksellisissa olosuhteissa tehdä. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo todennut, tukisäännöstön kohde ei ole kuitenkaan sama kuin valitustenalaisten päätösten, jotka on tehty ennalta-arvaamattoman tilanteen ratkaisemiseksi. Tukisäännöstö ei siis missään tapauksessa voi synnyttää perusteltua luottamusta siitä, ettei valtiontukia koskevasta kiellosta myönnetä perustamissopimuksen 95 artiklan 1 ja 2 kohdan perusteella yksittäisiä poikkeuksia sellaisessa ennalta-arvaamattomassa tilanteessa, jossa valituksenalaiset päätökset on annettu. [25]

27. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisää, etteivät taloudelliset toimijat voi perustellusti luottaa sellaisen olemassa olevan tilanteen säilymiseen, jota voidaan muuttaa yhteisön toimielinten harkintavallan rajoissa. [26] Markkinat sopeutuvat jatkuvasti taloudellisen tilanteen vaihteluihin, eivätkä taloudelliset toimijat voi vedota saavutettuihin oikeuksiin pysyttääkseen ennallaan tietyllä hetkellä olemassa olevan oikeudellisen tilanteen. [27] Varovainen ja valveutunut toimija voi ennakoida, että selvien kriisitilanteiden torjumiseksi ryhdytään erityisiin toimenpiteisiin ja että luottamuksensuojan periaatteeseen ei tällöin voida vedota. [28] Kun otetaan huomioon British Steelin merkittävä taloudellinen asema ja sen osallistuminen EHTY:n neuvoa-antavaan komiteaan, sen olisi pitänyt huomata, että oli ehdottoman välttämätöntä ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin Euroopan terästeollisuuden etujen varmistamiseksi ja näin ollen tämä oikeutti komission tässä tarkoituksessa tekemät päätökset, kuten tukisäännöstön ulkopuolella jo tehdyn päätöksen, jonka tarkoituksena on säännellä Alankomaiden ja Tanskan terästeol-

23 — Asia British Steel, tuomion 56, 57 ja 59 kohta.

24 — Asia British Steel, tuomion 62 kohta.

25 — Asia British Steel, tuomion 75 kohta.

26 — Asia British Steel, tuomion 76 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut tältä osin asiassa C-350/88, Société francaise des Biscuits Delacre ym. v. Euroopan yhteisöjen komissio, 14.2.1990 annettuun tuomioon (Kok. 1990, s. I-395, 33 kohta).

27 — Asia 230/78, SpA Eridania — Zuccherifici nazionali ja SpA Società italiana per l'industria degli zuccheri v. Ministro per l'agricoltura e le foreste, Ministro per l'industria, il commercio e l'artigianato ja Zuccherifici meridionali, tuomio 27.9.1979 (Kok. 1979, s. I-2749, 22 kohta; Kok. Ep. IV, s. 547) ja asia T-472/93, Campo Ebro Industrial SA, Levantina Agrícola Industrial SA ja Cerestar Ibérica SA v. Euroopan unionin neuvosto, tuomio 21.2.1995 (Kok. 1995, s. II-421, 52 kohta).

28 — Asia British Steel, tuomion 77 kohta, jossa mainitaan asiassa 78/77, Johann Lührs v. Hauptzollamt Hamburg-Jonas, 1.2.1978 annettu tuomio (Kok. 1978, s. 169).

lisuudelle myönnettyä hiilidioksidipäästöjä koskevaa verovapautusta.[29]

C *Wirtschaftsvereinigung: perustamissopimuksen 95 artiklan rikkominen*

28. Wirtschaftsvereinigung asettaa kyseenalaiseksi sekä päätöksessä N:o 94/259/EHTY asetettujen tavoitteiden yhteensopivuuden perustamissopimuksen kanssa että sen, oliko päätös tosiasiassa välttämätön näiden tavoitteiden toteuttamiseksi. Se väittää ensimmäisen kohdan osalta muun muassa, että tavoite, jonka mukaan "Italian — — terästeollisuudelle annettaisiin vahva ja taloudellisesti elinkelpoinen rakenne",[30] ei ollut yhteensopiva yhteismarkkinoiden ja yhteisön koko terästeollisuuden tavoitteiden kanssa, koska se koski vain yhtä jäsenvaltiota ja tosiasiassa yhtä yritystä,[31] kun taas muiden jäsenvaltioiden yritysten piti vähentää tuotantokapasiteettiaan omin avuin. Tarpeellisuusperusteen osalta komissio salli jo vuosina 1980—1989 Ilvalle 14 150 miljoonan ecun tuen ilman, että yrityksen elinkelpoisuus oli palautunut. Tämä osoittaa, että Ilva on voinut käyttää lisätukia pelkästään markkinaosuutensa kasvattamiseen myymällä tuotteitaan halvemmalla kuin kilpailijansa, jotka eivät saaneet tukea.

29. Komissio ja Italian tasavalta vastaavat, että tukien myöntäminen oli osa Euroopan terästeollisuusyritysten tuotantokapasiteetin vähentämiseen ja niiden elinkelpoisuuden palauttamiseen tähtäävää kokonaissuunnitelmaa. Näin ollen näiden tukien myöntäminen oli koko yhteisön terästeollisuuden etujen mukaista. Lisäksi tuet olivat tarpeellisia Ilvan yksityistämisen helpottamiseksi kriisitilanteessa, koska lisätukia ei voitu myöntää perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla.

30. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että päätöksellä N:o 94/259/EHTY pyrittiin turvaamaan yhteinen etu perustamissopimuksen tavoitteiden mukaisesti.[32] Terästeollisuusalan kriisin jatkuminen tai jopa syventyminen olisi voinut aiheuttaa asianomaisten jäsenvaltioiden taloudessa äärimmäisen vakavia ja pysyviä vaikeuksia.[33] Yhdessä edellä mainittujen viiden muun yksittäisen päätöksen kanssa, joilla hyväksyttiin valtion tuet ja jotka tehtiin samana päivänä, valituksenalainen päätös liittyy terästeollisuusalan pysyvää rakenneuudistusta ja yhteisön tuotantokapasiteetin vähentämistä koskevaan kokonaissuunnitelmaan. Näin ollen toimenpiteellä ei pyritä varmistamaan pelkästään sitä, että tukea saavat yritykset yksinkertaisesti voivat jatkaa toimintaansa — mikä olisi yhteisen edun vastaista —, vaan niillä pyritään palauttamaan näiden yritysten elinkelpoisuus varmistamalla kuitenkin samalla, että tukien

29 — Asia British Steel, tuomion 78 kohta, jossa mainitaan Tanskan ja Alankomaiden hallitusten tuista terästeollisuusyrityksille 31.7.1992 tehty komission päätös 92/411/EHTY (EYVL L 223, 8.8.1992, s. 28).

30 — Päätöksen N:o 94/259/EHTY perusteluiden 4 kohta.

31 — Se mainitsi asian 730/79, Philip Morris Holland BV v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 17.9.1980 (Kok. 1980, s. 2671; Kok. Ep. V, s. 313) sekä yhdistetyt asiat 351/85 ja 360/85, Fabrique de fer de Charleroi SA ja Dillinger Hüttenwerke AG v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 29.9.1987 (Kok. 1987, s. 3639).

32 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 83 kohta.

33 — Ks. edellä alaviitteessä 32 mainittu asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 81 kohta.

kilpailua rajoittava vaikutus jää mahdollisimman vähäiseksi. [34]

31. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että päätös N:o 94/259/EHTY oli perustamissopimuksen 2—4 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukainen, [35] ja viittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön asiassa Saksa vastaan komissio, jonka mukaan komissio ei voi "missään tapauksessa hyväksyä sellaisten valtion tukien myöntämistä, jotka eivät ole välttämättömiä perustamissopimuksessa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja joilla aiheutetaan kilpailun vääristymistä yhteisillä teräsmarkkinoilla." [36] Käsiteltyään ensin niitä edellytyksiä, jotka perustamissopimuksen 33 artiklassa on asetettu komission tekemien taloudellisten päätösten ja sen laajan harkintavallan, joka sillä on yhteisön tasolla tehtävien taloudellisten ja sosiaalisten arvioiden suorittamisessa, tutkimiselle, [37] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että sen oli "tarkistettava, että tosiasiat ovat aineellisesti oikeita ja ettei ilmeistä arviointivirhettä ole tehty". [38] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että väitteen, jonka mukaan aikaisempien tukien tehottomuus merkitsee, että kaikki yritykset palauttaa Ilvan elinkelpoisuus valtion lisätukien avulla epäonnistuvat vääjäämättömästi, tueksi ei ole esitetty mitään erityisiä todisteita ja että se on pelkästään spekulatiivista arvelua. Tällaisen aikaisemman kokemuksen perusteella ei voida korvata yksityiskohtaista tarkastelua, joka koskee päätöksessä määrättyjä erityisiä edellyksiä tukea saavien yritysten uudelleenjärjestämiseksi ja niiden elinkelpoisuuden palauttamiseksi. [39] Valituksenalaisen päätöksen tausta ja perustelut osoittavat, että komissio on analysoinut perinpohjaisesti alan kriisitilannetta ja keinoja sen ratkaisemiseksi samoin kuin niitä erityisiä vaatimuksia, joita on määrättävä Ilvan elinkelpoisuuden palauttamiseksi ja jotta tuen vaikutus kilpailuun olisi mahdollisimman vähäinen. [40] Näin ollen ei ole esitetty mitään todistetta siitä, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että valituksenalaisen päätöksen N:o 94/259/EHTY edellytysten mukaiset tuet olivat tarpeellisia perustamissopimuksen tiettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. [41]

IV Muutoksenhaku

32. Wirtschaftsvereinigung ja British Steel hakevat muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-244/94 ja asiassa T-243/94 antamiin tuomioihin EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla saadakseen kummassa-

34 — Ks. edellä alaviitteessä 32 mainittu asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 82 kohta.

35 — Ks. edellä alaviitteessä 32 mainittu asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 72—83 kohta.

36 — Asia 214/83, Saksan liittotasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 3.10.1985 (Kok. 1985, s. 3053, 30 kohta), joka on mainittu asiassa Wirtschaftsvereinigung annetun tuomion 84 kohdassa.

37 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 85—86 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi edellä alaviitteessä 31 mainitun asiassa Philip Morris Holland v. komissio annetun tuomion 24 kohdan sekä yhdistetyissä asioissa T-244/93 ja T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH v. Euroopan yhteisöjen komissio 13.9.1995 annetun tuomion (Kok. 1995, s. II-2265).

38 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 87 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi asian T-266/94, Skibsvaerftsforeningen ym. v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 22.10.1996 (Kok. 1996, s. II-1399, 170 kohta); asian T-17/93, Matra Hachette v. komissio, tuomio 15.7.1997 (Kok. 1997, s. II-595, 104 kohta) ja asian T-9/93, Schöller v. komissio, 8.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1611, 140 kohta).

39 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 88 ja 89 kohta.

40 — Edellä alaviitteessä 39 mainittu asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 91—93 kohta.

41 — Edellä alaviitteessä 40 mainittu asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 94 kohta.

kin asiassa annetun tuomion samoin kuin päätöksen N:o 94/259/EHTY sekä valituksenalaiset päätökset kumotuiksi. Ne vaativat myös, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Yhteisöjen tuomioistuin on työjärjestyksen 120 artiklan nojalla jättänyt suullisen käsittelyn toimittamatta asiassa British Steel. Hoogovens Staal BV:llä oli asiassa Wirtschaftsvereinigung järjestetyssä suullisessa käsittelyssä eri edustaja kuin muilla valittajilla.

33. Wirtschaftsvereinigung on esittänyt muutoksenhaun tueksi neljä valitusperustetta: i) viidettä tukisäännöstöä on rikottu, ii) tarpeellisuusperiaatetta on loukattu, iii) puhtaasti kansallista politiikkaa on edistetty lainvastaisesti ja iv) perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaa on rikottu. British Steel on esittänyt muutoksenhaun tueksi kaksi valitusperustetta, joiden mukaan komissio ei ollut toimivaltainen tekemään valituksenalaisia päätöksiä ja perustellun luottamuksensuojan periaatetta oli rikottu. Det Danske Stålvalsevaerk A/S tukee väliintulijana British Steelin muutoksenhakua. Italian tasavalta ja neuvosto tukivat väliintulijoina kummassakin asiassa vastaajana olevan komission vaatimuksia ja myös Espanjan kuningaskunta tuki asiassa British Steel väliintulijana komission vaatimuksia.

34. Tiivistän ja analysoin lyhyesti seuraavissa kohdissa valitusperusteita ja muiden asianosaisten huomautuksia. Wirtschaftsvereinigungin ensimmäistä ja neljättä kanneperustetta sekä British Steelin ensimmäistä kanneperustetta voidaan kuitenkin tarkastella yhdessä, koska ne ovat pääasiallisesti samanlaisia.

A *Wirtschaftsvereinigung: i) ja iv) viidennentukisäännöstön ja perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan rikkominen; British Steel: i) puuttuva toimivalta*

1) Väitteet

35. Wirtschaftsvereinigung väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan, että tukisäännöstö sitoi komissiota vain sellaisten tukityyppien osalta, joiden myöntämistä säännellään nimenomaisesti tukisäännöstöllä. Wirtschaftsvereinigung toteaa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole noudattanut kokonaisuudessaan tukisäännöstön johdanto-osan neljännen perustelukappaleen kolmatta virkettä, jonka mukaan säännöissä "kielletään *kaiken muun* toiminta- tai rahoitustuen myöntäminen", eikä se ole tehnyt tarvittavaa johtopäätöstä kolmannesta perustelukappaleesta, jonka mukaan "nämä säännöt koskevat valtion *missä tahansa muodossa* myöntämää *erityistä tai muuta tukea*",[42] tai tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdan vastaavasta sanamuodosta. Wirtschaftsvereinigung viittaa myös toisen tukisäännöstön johdanto-osan kolmanteen perustelukappaleeseen, jonka mukaan tukia on kohdeltava yhdenmukaisesti *yhdessä menettelyssä* ja yhteisön *tukia koskeva kokonaisjärjestelmä* on yhteisön yleisen toiminnan kannalta välttämätön

42 — Kursivointi tässä molemmissa lainauksissa.

terästeollisuuden elvyttämiseksi,[43] sekä kolmannen tukisäännöstön johdanto-osan kuudenteen perustelukappaleeseen, jossa todetaan seuraavaa:

"Tällainen [perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla] laadittu yhteisön sääntöjen kokonaisjärjestelmä merkitsee sitä, että jäsenvaltioiden tukea terästeollisuudelle kaikissa muodoissa, riippumatta siitä, onko se erityistä vai ei — jos tästä tuesta ei ole nimenomaisesti määrätty ja sitä ei ole asianmukaisesti hyväksytty tässä päätöksessä — ei voida missään tapauksessa perustella perustamissopimuksen 67 artiklan nojalla, ja sitä on näin ollen pidettävä perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa kiellettynä tukena." [44]

Wirtschaftsvereinigung viittaa myös siihen käytäntöön, jota komissio noudattaa kieltäytyessään hyväksymästä tukia todeten, että ainoat poikkeukset perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaan sisältyvään kieltoon on lueteltu selvästi ja tyhjentävästi tukisäännöstössä. [45]

36. Wirtschaftsvereinigungin mukaan viidennessä tukisäännöstössä vahvistettu yleinen järjestelmä on oikeussäännösten hierarkiassa kaikkia yksittäisiä päätöksiä korkeammassa asemassa. Suullisessa käsittelyssä Wirtschaftsvereinigung on väittänyt, että tämä säännöstö muodostaa lopullisen ja tyhjentävän kokonaisuuden. Näin ollen päätöksen N:o 94/259/EHTY kaltainen päätös ei ole tästä poikkeus, vaikka sen onkin hyväksynyt sama elin. [46] Tämä johtopäätös on tehtävä yhdenvertaista kohtelua lain edessä koskevan periaatteen mukaan, jonka rikkominen nyt esillä olevan asian kaltaisissa olosuhteissa aiheuttaa sen, että julkisia ja yksityisiä terästeollisuusyrityksiä kohdellaan eri tavoin. Samoin kuin ns. kuulalaakeriasiassa, tähän analyysiin ei myöskään vaikuta vetoaminen yhteiseen oikeudelliseen perustaan. Yleisten toimenpiteiden asettaminen yksittäisten toimenpiteiden edelle on sitäkin tärkeämpää, koska menettelyyn ei kohdistu tehokasta parlamentaarista valvontaa perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla.

37. Näin ollen poikkeavia yksittäisiä toimenpiteitä ei voida pitää lainmukaisina, ellei yleisessä toimenpiteessä nimenomaisesti määrätä tästä mahdollisuudesta, [47] kuten toisen tukisäännöstön 12 artiklassa. Viidennessä tukisäännöstössä tällainen oikeudellinen perusta, jonka tarkoituksena on myöntää yksittäisiä poikkeuksia, on tarkoituksellisesti poissuljettu. Wirtschaftsvereinigung mainitsee lisäksi esimerkkinä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön, jonka mukaan kaikki tuet, jotka eivät sovellu yhteen neuvoston

43 — Terästeollisuudelle myönnettäviä tukia koskevien yhteisön säännösten luomisesta 7.8.1981 tehty komission päätös N:o 2320/81/EHTY (EYVL L 228, 13.8.1981, s. 14).

44 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu päätös N:o 3484/85/EHTY.

45 — Ks. esim. tietyistä Italian suunnittelemista tukitoimenpiteistä osana Italian yksityisen terästeollisuuden rakenneuudistusohjelmaa 30.7.1996 tehty komission päätös N:o 96/678/EHTY (EYVL L 316, 5.12.1996, s. 24).

46 — Edellä alaviitteessä 18 mainittu ns. kuulalaakeriasia, tuomion 21 kohta ja asia C-303/94, Euroopan parlamentti v. Euroopan unionin neuvosto, tuomio 18.6.1996 (Kok. 1996, s. I-2943, 23 kohta).

47 — Asia T-7/93, Langnese-Iglo GmbH v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 8.6.1995 (Kok. 1995, s. II-1533, 208 kohta) ja edellä alaviitteessä 38 mainittu asia Schöller v. komissio, tuomion 162 kohta.

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan e alakohdan [josta on muutettuna tullut EY 87 artiklan 3 kohdan e alakohta] nojalla antamien, valtiontukien myöntämistä laivanrakennusalalle koskevien sääntöjen kanssa,[48] ovat automaattisesti yhteensoveltumattomia EY:n perustamissopimuksen kanssa.[49] Wirtschaftsvereinigungin edustaja on väittänyt suullisessa käsittelyssä, että on liian formalistista väittää, että perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla komissiolle myönnetty toimivalta rajoittuu valtiontukien alalla erityisten poikkeusten tekemiseen perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdasta ja että tämän väitteen takia ns. kuulalaakeriasiassa annettu tuomio menettäisi tehokkaan vaikutuksensa.

38. Wirtschaftsvereinigung on esittänyt neljännen kanneperusteensa eli perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan rikkomisen tueksi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-399/95 R Saksan liittotasavalta vastaan Euroopan yhteisöjen komissio 3.5.1996 antaman määräyksen. Siinä täsmennetään, että viidennessä tukisäännöstössä luodaan tukien myöntämistä koskeva tiukka järjestelmä herkällä terästeollisuusalalla, mutta sillä ei kuitenkaan estetä EHTY:n perustamissopimuksen nojalla sovellettavien yleisten sääntöjen soveltamista tähän alaan.[50] Valituksenalaisessa tuomiossa ei selitetä, miksi lisätuet hyväksyvässä yksittäisessä päätöksessä sallitaan näiden yleisten sääntöjen rikkominen.

39. Komissio, neuvosto ja Italian tasavalta kiistävät Wirtschaftsvereinigungin väitteet. Sen viittaukset tukisäännöstössä oleviin julkilausumiin ja muihin johdetun oikeuden toimenpiteisiin eivät aseta mitenkään kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätöstä, jonka mukaan komissio ei ollut *toimivaltainen* perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla hyväksymään niiden tukien yleistä kieltoa, joista ei ole nimenomaisesti säädetty viidennessä tukisäännöstössä, koska tästä kiellosta oli jo määrätty perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa. Joka tapauksessa kun otetaan huomioon etenkin neuvoston 17.12.1993 laatimassa pöytäkirjassa oleva yhteisjulistus, ne perustelut ja johdetun oikeuden säännökset, joihin Wirtschaftsvereinigung tukeutuu, osoittavat selkeästi, että tukien yleinen kielto perustuu suoraan perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaan[51] tai että näitä säännöksiä voidaan tulkita myös siten, että niissä tarkoitetaan ainoastaan viidennessä tukisäännöstössä tarkoitettuja erityisiä tukityyppejä,[52] tai että ne ovat pelkästään osoitus siitä, ettei komissio yksin kykene hyväksymään muuntyyppisiä tukia, jos

48 — Laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 26.1.1987 annettu neuvoston direktiivi 87/167/ETY (EYVL L 69, 12.3.1987, s. 55); laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21.12.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/684/ETY (EYVL L 380, 31.12.1990, s. 27) ja laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 20.12.1995 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 3094/95 (EYVL L 332, 30.12.1995, s. 1).

49 — Yhdistetyt asiat C-356/90 ja C-180/91, Belgian kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, 18.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2323, 30—32 kohta) ja asia C-400/92, Saksan liittotasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4701).

50 — Asia C-399/95 R, Saksan liittotasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, määräys 3.5.1996 (Kok. 1996, s. 2441, 53 kohta).

51 — Viidennen tukisäännöstön ensimmäinen perustelukappale ja kolmannen tukisäännöstön kuudes perustelukappale (päätös N:o 3484/85/EHTY).

52 — Viidennen tukisäännöstön kolmas perustelukappale.

perustamissopimuksen 95 artiklaan perustuvia lisätoimenpiteitä ei ole toteutettu. [53]

40. Koska päätöksen N:o 94/259/EHTY soveltamisala on eri kuin viidennen tukisäännöstön, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemys, jonka mukaan poikkeuksista tukisäännöstössä vahvistettuihin edellytyksiin voidaan päättää ainoastaan yleisillä tarkistuksilla, on esitetty obiter dictum. Lisäksi ei selvästikään ollut tarpeen, että viidennessä tukisäännöstössä olisi nimenomaisesti säädetty mahdollisuudesta tehdä poikkeuspäätöksiä. Ns. kuulalaakeriasian olosuhteet olivat täysin erilaiset, koska kyse oli EY:n perustamissopimuksen 113 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 133 artikla) perustuvan seuraamuksen täytäntöönpanosta tilanteessa, jossa toissijaisesti sovellettavassa yleisessä toimenpiteessä asetetut edellytykset seuraamuksen määräämättä jättämiselle täyttyivät. Komission perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla toteuttamien neuvoston yksimielisesti hyväksymien ja yleisesti ja yksittäistapauksissa sovellettavien toimenpiteiden välillä ei ole hierarkkista suhdetta. Tässä asiassa ei ole kyse rajanvedosta tukisäännöstön kaltaisen perustavanlaatuisen lainsäädäntötoimen, jota Wirtschaftsvereinigung pitää yleisenä abstraktina sääntönä, ja komission sille annetun valtuutuksen nojalla yksinään toteuttamien sellaisten täytäntöönpanotoimenpiteiden välillä, joilla nämä toteutetaan tai niistä poiketaan. Yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä yksittäisten päätösten tekemistä perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla, koska tämä menettely on tarkoitettu sovellettavaksi etenkin poikkeuksellisissa tilanteissa. Italian edustaja on jopa tiedustellut, onko aiheellista turvautua 95 artiklaan sellaisten toimenpiteiden hyväksymiseksi, joilla on yhtä yleinen soveltamisala kuin tukisäännöstöllä. Italian edustaja on korostanut tässä artiklassa tarkoitettujen toimien kiireellisyyttä. Komissio ei samasta syystä voi olla tulevaisuudessa käyttämättä oikeuttaan turvautua tähän perustamissopimuksen määräykseen niissä tapauksissa, joista ei ole määrätty yleisesti sovellettavalla toimenpiteellä. Muussa tapauksessa se ei kykenisi ratkaisemaan uusia tilanteita, mikä 95 artiklalla on tarkoitus varmistaa. Sillä seikalla, miten laivanrakennusteollisuuden tukiin on EY:n perustamissopimuksen mukaan suhtauduttava, ei ole merkitystä, koska näissä kahdessa perustamissopimuksessa määrätyt, tukien hyväksymistä koskevat toimivaltajärjestelmät ovat erillisiä; neuvosto olisi joka tapauksessa voinut sallia lisätuet EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan (josta on tullut EY 88 artikla) nojalla poikkeuksellisissa olosuhteissa, samalla tavoin kuin EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla.

41. Komissio, neuvosto ja Italian tasavalta väittävät, että asiassa C-399/95 R Saksa vastaan komissio annettu määräys [54] ei vaikuta näihin väitteisiin, koska tuossa asiassa ei ollut kyse komission perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla tekemästä, viidennen tukisäännöstön soveltamisalaan kuulumattomasta lisäpäätöksestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on selittänyt asiassa Wirtschaftsvereinigung annetun tuomion

53 — Viidennen tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohta; päätökset N:o 96/678/EHTY ja N:o 94/258/EHTY (mainittu edellä) ja tietyistä Italian suunnittelemista tuista sulkemiseen Mini Acciaieria Odolese -nimiselle yritykselle osana Italian yksityisen terästeollisuuden rakenneuudistusohjelmaa 26.2.1997 tehty komission päätös N:o 97/332/EHTY (EYVL L 139, 30.5.1997, s. 27).

54 — Edellä alaviitteessä 50 mainittu asia.

34 kohdassa, ettei perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdalla estetä sitä, että komissio hyväksyy tuet *poikkeuksellisesti* 95 artiklan nojalla ratkaistakseen ennalta arvaamattomat tilanteet. Koska tämä peruste eroaa ensimmäisestä valitusperusteesta, se muodostaa uuden väitteen, jota ei voida ottaa tutkittavaksi.

42. British Steel väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt sen varsinaisen väitteen, jonka mukaan komissio ei ole toimivaltainen tekemään yksittäisiä päätöksiä aloilla, joita säännellään kokonaisuudessaan yleispäätöksellä. Komissio katsoo, ettei tätä kohtaa ole kiistetty eikä se ole millään tavoin riitainen ja että se on merkityksetön, koska viidennessä tukisäännöstössä säännellään tyhjentävästi ainoastaan tukisäännöstön 2—5 artiklassa tarkoitettuja tukityyppejä.

43. British Steel väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen asiassa British Steel annetun tuomion 50 ja 51 kohdassa katsoessaan, että viidennen tukisäännöstön soveltamisala rajoittuu tukisäännöstössä nimenomaisesti sallittuun kahteen tukiluokkaan. British Steel viittaa tämän väitteen tueksi (a) viidennen tukisäännöstön johdanto-osaan, (b) sen tekstiin, (c) terästeollisuusalan tukisäännöstöjen historiaan, (d) komission omaan käytäntöön ja (e) oikeuskirjallisuuteen.

a) British Steelin mukaan tukisäännöstön johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa olevaa viittausta "tuki — — on kaikissa muodoissaan kiellettyä" sekä kolmannessa perustelukappaleessa olevaa samantapaista viittausta on tulkittava siten, että ne koskevat myös tukisäännöstössä mainitsematta jääneitä tukiluokkia, kuten toiminta- ja investointitukea. Tätä väitettä tukee viidennessä perustelukappaleessa oleva viittaus, joka liittyy yhdenmukaisuuteen Yhdysvaltojen kanssa tehdyn terästeollisuutta koskevan yhteisymmärryssopimuksen kanssa, jossa kielletään tällaiset tukimuodot.[55] Komissio vastaa, että johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa todetaan, että tukisäännöstöillä on vuodesta 1986 alkaen "otettu käyttöön — — sääntöjä, joilla sallitaan tuen myöntäminen terästeollisuudelle erityisesti säädetyissä tapauksissa", edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä tapaa, jolla muita tukityyppejä on kohdeltava. Viittaus Yhdysvaltojen kanssa tehtyyn yhteisymmärryssopimukseen vahvistaa ainoastaan, ettei tukisäännöstössä rikota tätä sopimusta eikä se ole estänyt muiden tukityyppien hyväksymistä vuonna 1994, vaikka yhteisymmärryssopimuksen voimassaolo päättyi maaliskuussa 1992. Asiassa Wirtschaftsvereinigung pidetyssä suullisessa käsittelyssä komission edustaja piti hypoteettisena tuomioistuimen pohdintaa siitä, olisiko yhteisymmärryssopimus ennen sen voimassaolon päättymistä maaliskuussa 1992 estänyt päätöksen N:o 94/259/EHTY kaltaisen toimenpiteen hyväksymisen.

b) British Steel väittää, että viidennen tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohtaa on

55 — Hoogovens Staalin asianajaja esitti tämän väitteen myös asiassa Wirtschaftsvereinigung pidetyssä suullisessa käsittelyssä, mutta komission edustaja on kyseenalaistanut sen tutkittavaksi ottamisen tässä yhteydessä.

tulkittava siten, ettei komissio ollut toimivaltainen perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla arvioimaan tukisäännöstön 2—5 artiklassa kuvattujen tukiluokkien yhdenmukaisuutta perustamissopimuksen kanssa. Komissio huomauttaa, ettei tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdassa kielletä kaikkia muita tukityyppejä eikä sitä voida tulkita tällä tavoin. Tukisäännöstön hyväksyminen sellaisenaan taas merkitsee, että kaikki muut siinä mainitsemattomat tukityypit ovat kiellettyjä. Näin ollen tämä kielto on pikemminkin seurausta siitä, että perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaa edelleen sovelletaan, kuin tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdan soveltamisesta. Tämän vuoksi tukisäännöstöön voidaan soveltaa lisäpoikkeuksia perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan perusteella. Tukisäännöstön soveltamisalan rajoittamista (ensimmäinen ja toinen tukisäännöstö kattoivat myös toiminta- ja rakenneuudistustuet) on tulkittava siten, että kyse on ainostaan komissiolle delegoitavan toimivallan rajoituksesta, jonka mukaan komissio voi toimia yksittäisissä tapauksissa neuvoston yksimielistä puoltavaa lausuntoa pyytämättä. Neuvoston tarkoituksena ei ollut näin toimiessaan riistää itseltään toimivaltaa hyväksyä tällaisia tukia tapauksissa, joissa komissio pyytää sitä arvioimaan tukien yhdenmukaisuutta yhteismarkkinoiden kanssa.

c) British Steelin kanta tukisäännöstön soveltamisalan asteittaisesta rajoittamisesta on päinvastainen. Sen mukaan rajoittaminen merkitsee mahdollisesti hyväksyttävien tukiluokkien tyhjentävän sääntelyn tiukentamista. Komissio vastaa, että eri tukisäännöstöissä olevat kohdat, joissa todetaan, että muut tukityypit ovat kiellettyjä, ovat ainoastaan perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa olevan kiellon toistoja. Artiklasta voidaan edelleen poiketa perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla, eivätkä kohdat sinänsä sisällä tyhjentävää kieltoa, josta komissio ei joka tapauksessa ole toimivaltainen päättämään perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla.

d) British Steel mainitsee esimerkkinä komission käytännön monissa päätöksissä, joissa joko kieltäydytään tukien myöntämisestä tai vaaditaan jo maksettujen tukien takaisinmaksua sillä perusteella, etteivät ne ole yhdenmukaisia viidennen tukisäännöstön kanssa.[56] Komissio vastaa, että sen oli yksinkertaisesti mahdotonta hyväksyä tällaisia tukia käyttämällä sille viidennessä tukisäännöstössä myönnettyä toimivaltaa hyväksyä tiettyjä tukiluokkia ilman neuvoston lupaa yksittäisissä tapauksissa. British Steel viittaa myös siihen tosiseikkaan, että tukisäännöstöä tarkistettiin, jotta niille tuille, jotka myönnettiin Tanskan ja Alankomaiden terästeollisuusyrityksille keventämällä hiilidioksipäästöistä kannettavia veroja, olisi

56 — Edellä mainittu komission päätös N:o 96/678/EHTY; Bolzanon autonomisen provinssin (Italia) Acciaierie di Bolzano -nimiselle yritykselle myöntämästä tuesta 17.7.1996 tehty komission päätös N:o 96/617/EHTY (EYVL L 274, 26.10.1996, s. 30); Baijerin osavaltion myöntämästä valtion tuesta EHTY:n terästyritykselle Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH:lle, Sulzbach-Rosenberg 13.3.1996 tehty komission päätös N:o 96/484/EHTY (EYVL L 198, 8.8.1996, s. 40); Hampurin osavaltion myöntämästä valtion tuesta EHTY:n terästeollisuuden yritykselle Hamburg Stahlwerke GmbH:lle, Hampuri 31.10.1995 tehty komission päätös N:o 96/236/EHTY (EYVL L 78, 28.3.1996, s. 31) ja Llodiossa (Álava) sijaitsevalle Compañia Española de Tubos por Extrusión SA:lle myönnetystä valtion tuesta 30.7.1996 tehty komission EHTY-osaston päätös N:o 97/21/EY (EYVL L 8, 11.1.1997, s. 14).

voitu myöntää poikkeus, mikä ei kuulunut viidennen tukisäännöstön 2—5 artiklan soveltamisalaan. Komissio toteaa, että tämä näkemys on virheellinen, ja että kyseinen toimenpide eli 31.7.1992 tehty päätös N:o 92/411/EHTY [57] oli tosiasiassa yksittäinen päätös, jolla on vaikutuksia vain kyseisessä erityistapauksessa. Tämä vahvistaa sen, että komissio oli toimivaltainen turvautumaan tähän toimenpiteeseen perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla. Kilpailupolitiikkaa käsittelevä komission 22. kertomus on epätarkka, koska siinä todetaan päinvastaista. [58]

2) Analyysi

44. Wirtschaftsvereinigung ja British Steel eivät kiistä nimenomaisesti vastauskirjelmissään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisia tuomioita koskevan perustelun keskeistä seikkaa eli sitä, ettei komissio ole toimivaltainen hyväksymään perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla sellaisia toimenpiteitä, joissa vain toistetaan itse perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrätty valtiontukia koskeva kielto. Kuten edellä mainitsin, Wirtschaftsvereinigungin edustaja on kiistänyt tämän kannan tässä asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä ja väittänyt, että kanta on formalistinen ja ettei se ole yhdenmukainen ns. kuulalaakeriasiassa annetussa tuomiossa olevien suojaavien tavoitteiden kanssa. Valittajien molemmissa asioissa esittämiä väitteitä voidaan tulkita myös siten, että tämä valituksenalaisia tuomioita koskeva näkökohta kyseenalaistetaan siinä implisiittisesti. Valittajat nimittäin väittävät, että viidennessä tukisäännöstössä otettiin tosiasiassa käyttöön yleinen tukikielto säännöstön 2—5 artiklan vastaisesti. Mielestäni tämä väite on kuitenkin virheellinen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisissa tuomioissa esittämien syiden vuoksi.

45. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut asiassa Alankomaat v. korkea viranomainen antamassaan tuomiossa, [59] että "95 artiklan 1 kohdan tavoitteena on ainoastaan ottaa käyttöön erityinen poikkeusjärjestelmä perustamissopimukseen, jotta korkea viranomainen voisi vastata ennalta-arvaamattomaan tilanteeseen." [60] Tällaista perustamissopimuksesta poikkeamista ei esiinny olosuhteissa, joissa komissio voi käyttää sille perustamissopimuksessa myönnettyä toimivaltaa, ja näin ollen soveltaa perustamissopimusta sen määräysten tarkoittamissa olosuhteissa. Tuo asia koski komission jäsenvaltioille antamaa suositusta, jossa ei määrätty uusia velvoitteita, vaan ainoastaan täsmennettiin niitä velvoitteita, joita jäsenvaltioiden on noudatettava perustamissopimuksen nojalla. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan komissio oli toimivaltainen toimimaan tällä tavoin perustamissopimuksen muiden määräysten nojalla ja näin ollen perustamissopimuksen

57 — Edellä alaviitteessä 29 mainittu asia.

58 — Vuoden 1992 kertomuksen 384 kohta.

59 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu asia 9/61, s. 449.

60 — On myös syytä pitää mielessä yhteisöjen tuomioistuimen lähestymistapa sen asiassa 45/86 Euroopan yhteisöjen komissio v. Euroopan yhteisöjen neuvosto 26.3.1987 antamassa tuomiossa, tuomion 13 kohta (Kok. 1987, s. 1493; Kok. Ep. IX, s. 55). Tuomio koski EY:n perustamissopimuksen 235 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 308 artikla), jolla on perustamissopimusten järjestelmässä samantapainen tehtävä: "Perustamissopimuksen 235 artiklan sanamuodosta käy ilmi, että tämän artiklan käyttö toimen oikeudellisena perustana on perusteltua ainoastaan, jos perustamissopimuksen missään määräyksessä ei anneta yhteisön toimielimille tämän toimen toteuttamiseen tarvittavaa toimivaltaa."

95 artikla ei voinut olla tällaisten toimenpiteiden oikeudellinen perusta. Tuossa asiassa esitetyllä johtopäätöksellä, jonka mukaan perustamissopimuksen 95 artiklalla on ainoastaan toissijainen arvo eikä se ole tässä asiassa komission toiminnan asianmukainen oikeudellinen perusta, on suuri merkitys nyt esillä olevan asian olosuhteiden kannalta. Nyt esillä olevassa asiassa nousee myös esiin kysymys siitä, onko komissio toimivaltainen soveltamaan perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohtaa muistuttaakseen ainoastaan 4 artiklan c alakohdan, mikä on myös "konkreettinen ja pakottava määräys",[61] mukaisista jäsenvaltioiden velvoitteista. Samalla tavoin perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan täytäntöönpanoa ei voida tulkita asiaksi, josta ei ole määrätty perustamissopimuksessa.

46. Tällaisen näkemyksen mukaan viidettä tukisäännöstöä on tulkittava siten, että siinä laaditaan "täydellinen" luettelo niistä tukityypeistä, joita komissio voi pitää yhdenmukaisina yhteismarkkinoiden kanssa ilman neuvoston lisätoimenpiteitä, jos nämä tuet täyttävät säännöstössä vahvistetut edellytykset. Tämä ei voi estää perustamissopimuksen 95 artiklaan suoraan perustuvia yleisiä tai yksittäisiä *lisätoimenpiteitä* sellaisten *tukityyppien* hyväksymiseksi (tai komission omatoimisen hyväksynnän sääntelemiseksi), joista ei säädetä viidennessä tukisäännöstössä. Nyt esillä olevissa asioissa tilanne on näin ollen varsin erilainen kuin aikaisemmissa tukisäännöstöissä, joihin sisältyi rakenneuudistustukien hyväksymistä koskevia yleisiä sääntöjä: kun nämä säännöt olivat voimassa, muutoksenhaku sellaisen yksittäisen päätöksen kumoamiseksi, jossa hyväksytään rakenneuudistustuki perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla ja joka perustuu säännöstöön kuulumattomiin syihin, olisi velvoittanut yhteisöjen tuomioistuimen tarkastelemaan ns. kuulalaakeriasiassa annetun tuomion mahdollista sovellettavuutta EHTY:n perustamissopimuksen kannalta.

47. Mielestäni ei ole liian formalistista tulkita johdetun oikeuden toimenpidettä sen toteuttaneen toimielimen rajallisten toimivaltuuksien perusteella tai estää toimielintä tulevaisuudessa toimimasta tavalla, jota lainsäätäjä ei ole tarkoittanut. Koska tämä kohta on selvä, viidennen tukisäännöstön oikeaa tulkintaa koskevilla valittajien väitteillä ei ole enää merkitystä. Kun komissio toimii yksin, sillä on viidennen tukisäännön nojalla rajallinen toimeenpanovalta tiettyjen tukityyppien hyväksymiseksi määrätyissä olosuhteissa. Viidenteen tukisäännöstöön ei voi lainmukaisesti sisältyä siinä nimenomaisesti sallittujen valtion tukityyppien *yleistä* kieltoa, eikä sitä pitäisi näin ollen tulkita ristiriitatilanteessa tällä tavoin. Tämän vuoksi komissiolla on aina mahdollisuus, kuten neuvoston ja komission 17.12.1993 antamassa yhteisessä julkilausumassa on toistettu, hyväksyä joko yleisiä tai yksittäisiä *lisätoimenpiteitä* perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla sellaisen tukityypin hyväksymiseksi, josta ei ole yksityiskohtaisesti säädetty viidennessä tukisäännöstössä.

61 — Tätä ilmausta on käytetty edellä alaviitteessä 14 mainitussa asiassa Alankomaat v. korkea viranomainen (Kok. 1962, s. 413) viitattaessa EHTY:n perustamissopimuksen 70 artiklaan, jossa tarkennetaan tätä asiaa koskevat velvoitteet liikennealalla.

48. Koska nyt esillä oleva asia koskee *lisätoimenpiteitä*, ei ole tarpeellista käsitellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen

lausuntoa, jonka mukaan komissio ei ole toimivaltainen hyväksymään johonkin viidennessä tukisäännöstössä määritettyyn tukiluokkaan kuuluvia tukia yksittäisellä päätöksellä, joka on ristiriidassa tässä säännöstössä tarkoitettujen yleisten sääntöjen kanssa. [62] Äskeisissä kohdissa esitetyn analyysin perusteella minun ei selvästikään tarvitse käsitellä nyt esillä olevassa asiassa sääntöjen mahdollista hierarkiaa sovellettaessa perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohtaa valtiontukien alalla tai ns. kuulalaakeriasiassa annetun tuomion mahdollista soveltamista EHTY:yn liittyvissä asioissa. Komission on tietenkin noudatettava viidennessä tukisäännössä olevia edellytyksiä, kun se päättää omatoimisesti nämä edellytykset täyttävien tukien hyväksymisestä. Kuten jo edellä totesin, komissio voi toisaalta, jollei toisin säädetä, noudattaa perustamissopimuksen muita määräyksiä, mukaan lukien itse 95 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset, ja pyytää neuvostoa hyväksymään kaikki muut ehdotetut yleiset tai yksittäiset toimenpiteet, joissa sallitaan tuen myöntäminen toisenlaisissa olosuhteissa. Näin tapahtui nimenomaan valituksenalaisia päätöksiä koskevassa asiassa. Tukisäännöstössä ei välttämättä tarvitse säätää tällaisista "poikkeuksista", koska kyse on pikemminkin poikkeuksista perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaan eikä tukisäännöstöön, ja koska nämä poikkeukset perustuvat tukisäännöstön tavoin suoraan 95 artiklan 1 kohtaan. [63] Tämä kaataa myös Wirtschaftsvereinigungin neljännen kanneperusteen — tällaiset yksittäiset poikkeukset perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa vahvistettuun yleiseen sääntöön ovat sallittuja, jos niiden avulla voidaan toteuttaa perustamissopimuksen 2—4 artiklassa määrätyt tavoitteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo analysoinut erikseen laajasti tätä kysymystä.

49. Tarkastellakseni asiaa kaikista näkökulmista käsittelen seuraavaksi molemmissa kanteissa esitettyjä tulkintaa koskevia erilaisia väitteitä komission toimivaltaa koskevien periaatteellisten johtopäätösten mukaisesti. Haluan lisätä, että viidennen tukisäännöstön sanamuodoissa vahvistetaan edellä mainittu periaatteellinen johtopäätös, joka koskee säännöstön rajallista soveltamisalaa. Viidennen tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohtaa pitäisi näin ollen tulkita siten, että sen määräyksellä siitä, että "jäsenvaltioiden — — antamaa tukea tai missä tahansa muodossa — — annettua tukea, riippumatta siitä, missä muodossa se on tai onko se erityistä tukea vai ei" voidaan pitää yhteisön tukena vain, jos "se on 2—5 artiklan määräysten mukaista", tarkennetaan ainoastaan yleisesti perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa määrätyn poikkeuksen soveltamisalaa ja ettei komissiolla ole *tukisäännöstöön perustuvaa* ylimääräistä toimivaltaa hyväksyä tukityyppejä. Kuten komissio on huomauttanut, tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto ei ole kieltävä ja näin ollen sen tavoitteena ei ole poissulkea sellaisten muiden toimenpiteiden hyväksymistä, joilla poiketaan perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitetusta kiellosta.

50. Kuten Italian hallituksen edustaja on huomauttanut asiassa Wirtschaftsvereinigung pidetyssä suullisessa käsittelyssä, toimenpiteen johdanto-osassa ei sellaisenaan voida muuttaa sen soveltamisalaa. Näin ollen se tosiseikka, että tukisäännöstön johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että aikaisempiin

62 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 42 kohta ja asia British Steel, tuomion 50 kohta.

63 — Ks. valituksenalaisen tuomion 41 kohta.

tukisäännöstöihin sisältyvissä säännöissä *kielletään* tuen myöntäminen kaikissa muissa muodoissa, voi olla harhaanjohtava, mutta tämä toteamus ei vastaa yhtäkään tukisäännöstön säännöistä. Joka tapauksessa viidennen tukisäännöstön johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa mainitaan selvästi, että "*perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan nojalla*[64] kaikki — — tuki — — on kaikissa muodoissaan kiellettyä", mikä on tarkka ilmaisu. Toisessa perustelukappaleessa taas täsmennetään, että komissio on aikaisemmissa säännöstöissä "ottanut käyttöön — — sääntöjä, joilla sallitaan tuen myöntäminen terästeollisuudelle *erityisesti luetelluissa tapauksissa.*"[65] Tämä vahvistaa sen, että tukisäännöstössä ainoastaan laaditaan yhteensoveltuvia tukia koskeva täydellinen luettelo. Kolmannessa perustelukappaleessa välittömästi seuraavaa viittausta siihen, että nämä säännöt koskevat jäsenvaltioiden missä tahansa muodossa myöntämää erityistä tai muuta tukea, olisi mielestäni pidettävä ainoastaan osoituksena siitä, että tukisäännöstön 2—5 artiklassa nimenomaisesti säädetyt tukityypit voivat olla missä muodossa tahansa. Viidennessä perustelukappaleessa oleva toteamus, jonka mukaan tukisäännöstö on niiden sääntöjen mukainen, joista määrättiin Yhdysvaltojen kanssa tehdyssä yhteisymmärryssopimuksessa, on yhtenäinen edellä olevan analyysin kanssa — ja vaikka näin ei olisi ollut, yhteensoveltumattomuus olisi ainoastaan johtunut perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla hyväksytyistä lisätoimenpiteistä sellaisten tukien hyväksymiseksi, jotka eivät kuulu yhteisymmärryssopimuksen soveltamisalaan.[66]

51. Olen myös samaa mieltä komission kanssa siitä, ettei tukisäännöstön soveltamisalan asteittaista rajoittamista voida tulkita siten, että siinä otetaan käyttöön laajempi lainsäädännöllinen tukikielto. Sen olisi päinvastoin katsottava rajoittavan komission tukien hyväksymistä koskevaa toimivaltaa silloin, kun tukisäännöstöissä määritettyjä edellytyksiä noudatetaan ja kun neuvostolta ei pyydetä lausuntoa. Kun otetaan huomioon neuvoston yksimielisyyttä koskeva vaatimus, tällainen rajoittaminen olisi todennäköisesti vähentänyt mahdollisesti hyväksyttävää tukimäärää.

52. Toisen tukisäännöstön johdanto-osassa olevia viittauksia yhteen menettelytapaan ja yhteisön tukia koskevaan kokonaisjärjestelmään voitaneen tulkita siten, että ne viittaavat viidettä tukisäännöstöä edeltävien tukisäännöstöjen laajempaan soveltamisalaan. Niiden perusteella ei voida kuitenkaan osoittaa, että komissio olisi sitoutunut (tai voisi sitoutua) noudattamaan tätä politiikkaa, joka on yleensä hyödyllinen ennalta-arvaamattomissa ja erityistä reagointia edellyttävissä tilanteissa. Lisäksi on syytä panna merkille, että valittajien siteeraamassa kolmannen tukisäännöstön johdanto-osan kohdassa todetaan, että tukia, joista ei ole nimenomaisesti määrätty tässä yhteisön sääntöjä koskevassa kokonaisjärjestelmässä, olisi pidettävä kiellettyinä perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan nojalla. Näin ollen tästä perustamissopimuksen määräyksestä voidaan poiketa asianmukaisissa olosuhteissa perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla.

53. Lopuksi komissio on selvästi oikeassa todetessaan, että Tanskan ja Alankomaiden

64 — Kursivointi tässä.

65 — Kursivointi tässä.

66 — Asiassa Wirtschaftsvereinigung ei näin ollen ole tarpeen tarkastella tämän väitteen tutkittavaksi ottamista.

ympäristöveroja koskevasta tuesta tehty päätös N:o 92/411/EHTY on hyväksytty yksittäisellä päätöksellä eikä tarkistuksella viidenteen tukisäännöstöön. Koska toimielinten käytännöllä on merkitystä muiden niiden hyväksymien toimenpiteiden tulkitsemiseksi,[67] tämä toimenpide ei tue valittajan väitettä.

54. Edellä esitetty viidennen tukisäännöstön edellytyksiä koskeva analyysi vastaa täysin omaa näkemystäni, ja se tukee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Wirtschaftsvereinigung annetun tuomion 43 kohdassa ja asiassa British Steel annetun tuomion 51 kohdassa esitettyä näkemystä itse perustamissopimuksen oikeasta tulkinnasta ja tukisäännöstön mahdollisesta soveltamisalasta. Edellä esitetyn perusteella esitän, että Wirtschaftsvereinigungin ensimmäinen ja neljäs kanneperuste on hylättävä, samoin kuin British Steelin ensimmäinen kanneperuste.

B *Wirtschaftsvereinigung: ii) tarpeellisuusperiaatteen rikkominen*

55. Valittajat arvostelevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että vaikka ne olosuhteet, joissa 95 artiklaa voidaan käyttää valtiontuen hyväksymiseksi, ovat ehdottoman poikkeuksellisia ("missään tapauksessa — — , jotka eivät ole välttämättömiä"),[68] se on tehnyt niistä yleisen säännön ("aina, kun — — tarpeen").[69] Valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt päättää, että rakenneuudistustuet voivat periaatteessa olla tarpeellisia vain kerran. Tätä periaatekysymystä tukevat vaikeuksissa olevien yritysten pelastamista ja rakenneuudistusta koskevat yhteisön yleiset suuntaviivat, joissa todetaan, että rakenneuudistustukia pitäisi tavallisesti myöntää vain kerran,[70] ja tästä asiasta muistutetaan useissa muissa toimenpiteissä.[71]

56. Komissio väittää, ettei tätä kanneperustetta voida ottaa tutkittavaksi, koska siinä asetetaan kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittama tosiseikkojen arviointi, joka koskee Ilvan aikaisemmin saamaa tukea ja nykyistä rakenneuudistustuen lisätarvetta päätöksen N:o 94/259/EHTY hyväksymisen ajankohtana.[72] Mikään ei anna olettaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi toiminut virheellisesti tarkastellessaan komission suorittamaa tilannearviointia, jollei oteta huomioon vetoamista EY:n perustamissopimuksen mukaisesti laadittuihin poliittisiin julkilausumiin, joissa ei ole käytetty ehdottomia

67 — Joka tapauksessa toimielimen minkäänlainen laiton toiminta ei voi luoda toimielimiä velvoittavaa ennakkotapausta — ks. asia 68/86, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen neuvosto, tuomio 23.2.1988 (Kok. 1988, s. 855; Kok. Ep. IX, s. 371).

68 — Edellä alaviitteessä 36 mainittu asia, Saksa v. komissio, tuomio 3.10.1985, 30 kohta.

69 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 72 kohta.

70 — EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12, 3.2.2 A kohta).

71 — Ks. esim. Santana Motor SA:lle myönnetystä tuesta 30.7.1996 tehdyn komission päätöksen N:o 97/17/EY johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen 6 kohdan a alakohta (EYVL L 6, 10.1.1997, s. 34).

72 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 50, 65, 89, 90, 97, 99, 114 ja 115 kohta, ja yleisemmin tukien tarpeellisuudesta asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 62—119 kohta sekä asia C-362/95 P, Blackspur DIY ym. v. Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan yhteisöjen komissio, tuomio 16.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4775).

sanamuotoja. Absoluuttista periaatetta "vain yhden kerran" ei voida soveltaa monimutkaisessa arvioinnissa, joka on käynnistettävä perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla sen 2—4 artiklassa vahvistetut tavoitteet huomioon ottaen. Valittajien vertailemien yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ohimennen esittämien huomautusten merkitykset ovat samat.

57. Mielestäni Wirtschaftsvereinigungin väitteellä, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttämää terminologiaa, ei ole mitään arvoa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion ja yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemman oikeuskäytännön mukainen yhteinen vaatimus on, että tukea olisi myönnettävä ainoastaan, kun sen on osoitettu olevan tarpeellista. Tässä yhteydessä on syytä panna merkille, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tosiasiassa viitannut yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 214/83 Saksa v. komissio annetun tuomion kohtaan,[73] johon myös Wirtschaftsvereinigung viittaa. Yleisemmässä periaatteellisessa väitteessä, jonka mukaan tuki on tarpeellista ainoastaan yrityksen elinkelpoisuuden säilyttämiseksi, ei oteta mielestäni huomioon markkinatilanteen muuttuvaa luonnetta, johon komission on pystyttävä vastaamaan perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla. Äärimmäisessä tapauksessa tuskin voidaan olettaa, että yhteisön terästeollisuusyrityksille 1950-luvulla Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamisen jälkeen myönnetty tuki olisi periaatteessa ollut niin riittävä, että yritykset olisivat pystyneet vastaamaan sen avulla 1990-luvun kaikkiin kilpailuhaasteisiin, jolloin komission ei olisi ollut tarpeen hyväksyä sellaisia lisätukia, jota se piti tarpeellisina perustamissopimuksen 2—4 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Poliittisesta iskulauseesta "vain yhden kerran" voi olla hyötyä, kun osoitetaan, että on tarpeellista tutkia perinpohjaisesti samoja yrityksiä koskevia peräkkäisiä tukipyyntöjä. Siitä ei voida kuitenkaan tehdä velvoittavaa periaatetta, jossa kielletäisiin komissiota tarkastelemasta yleiseen etuun liittyviä vaatimuksia kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteissa. Koska tämä periaatetta koskeva väite on hylätty, myös tämä valitusperuste on hylättävä — kuten komissio toteaa, Wirtschaftsvereinigung ei ole kiistänyt edellä 31 kohdassa esitettyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen konkreettista tarkastelua komission suorittamasta arvioinnista, joka koskee tarvetta myöntää tukea tuotantokapasiteetin merkittävän vähentämisen ja Ilvalle määrättyjen muiden velvoitteiden vuoksi.

C *Wirtschaftsvereinigung*: iii) *puhtaasti kansallisen politiikan laiton harjoittaminen*

58. Valittajat väittävät, että valituksenalaisessa tuomiossa ei oteta huomioon sitä, että komissio on tehnyt vakavan arviointivirheen päätöksen N:o 94/259/EHTY 4 kohdan 1 luetelmakohdan toisessa lauseessa, kun se on asettanut päätöksen tavoitteeksi *Italian* terästeollisuuden vahvistamisen. Tämä on vastoin yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Fabrique de Fer de Charleroi vastaan komissio annetussa tuomiossa esittämää käsitystä, jonka mukaan yhden jäsenvaltion erityistarpeita ei voida perustellusti ottaa huomioon yhteis-

73 — Edellä alaviitteessä 36 mainittu asia, tuomio 3.10.1985.

markkinoiden sääntelemiseksi kokonaisuudessaan. [74]

59. Komissio väittää, ettei tätä valitusperustetta voida ottaa tutkittavaksi, koska se sisältää ainoastaan epämääräisen väitteen, jossa ei kiistetä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen analyysin tärkeitä kohtia. [75] Italian tasavalta väittää, ettei tätä valitusperustetta voida ottaa tutkittavaksi, koska se on uusi väite ja joka tapauksessa on ilmeistä, että Italian terästeollisuus on tärkeä osa koko yhteisön sektoria.

60. Mielestäni on selvää, että tämä valitusperuste perustuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyyn väitteeseen, joka on esitetty edellä 28 kohdassa. Näin ollen sitä ei voida mielestäni hylätä uutena väitteenä, jota ei voida ottaa tutkittavaksi. On kuitenkin selvää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt väitettä, jonka mukaan tuet, jotka on myönnetty Italian terästeollisuudelle, jotta sille muodostuisi vahva ja taloudellisesti elinkelpoinen rakenne, eivät olleet perustamissopimuksen tavoitteiden mukaisia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vastaus, joka perustuu terästeollisuuden yleiseen kriisiin ja siihen tosiseikkaan, että päätös N:o 94/259/EHTY oli osa useita terästeollisuusyrityksiä koskevaa laajempaa toimenpidekokonaisuutta, on esitetty edellä 30 kohdassa. Koska Wirtschaftsvereinigung ei kiistä yhtäkään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen analyysissä esitettyä, tätä kysymystä koskevaa erityistä seikkaa, tämä valitusperuste on hylättävä.

D *British Steel: ii) perusteltu luottamus*

61. British Steel väittää, että komission käytännön perusteella syntyi perusteltu luottamus siitä, ettei kyseinen toimielin myönnä rakenneuudistustukea tukisäännöstön voimassaoloaikana. British Steel mainitsee esimerkkeinä joitakin komission päätöksiä, joissa kieltäydytään tuen myöntämisestä, koska se ei kuulu tukisäännöstön soveltamisalaan. [76] Lisäksi ei voida katsoa, että British Steel olisi saanut tiedon komission suunnitelmista sillä perusteella, että sillä oli edustus EHTY:n neuvoa-antavassa komiteassa, koska British Steelin jäsenet edustivat komiteassa itseään. Loppujen lopuksi päätöstä N:o 92/411/EHTY, jolla Tanskan ja Alankomaiden terästeollisuusyrityksille myönnetään tiettyjä ympäristöveroja koskevia huojennuksia, ei voida verrata valituksenalaisiin päätöksiin, koska kyseinen päätös ei koske rakenneuudistustukia ja siinä sallitaan ainoastaan yleisemmän, muuten EY:n perustamissopimuksessa säännellyn, tuen ulottaminen terästeollisuusalalle. Tuen hyväksyminen ei voinut näin ollen vaikuttaa British Steelin perusteltuun luottamukseen.

62. Komissio väittää, että British Steelin väite koskee pääasiassa komission käytän-

74 — Edellä alaviitteessä 31 mainittu asia, tuomion 19 kohta.

75 — Asia Wirtschaftsvereinigung, tuomion 72—95 kohta ja 106—119 kohta.

76 — Katso edellä alaviitteissä 45 ja 56 mainitut päätökset.

töä valitustenalaisten päätösten hyväksymisen jälkeen. Yhteisöjen tuomioistuin ei voi korvata tältä osin omaa arviointiaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnilla eikä tarkastella British Steelin esittämiä uusia todisteita. Neuvosto, Italian tasavalta ja Espanjan kuningaskunta väittävät, ettei valittaja voinut perustellusti odottaa tietyn oikeudellisen tilanteen säilyvän ennallaan, koska teräksen yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan edellytyksenä on, että nämä markkinat sopeutuvat jatkuvasti taloudellisen tilanteen vaihteluihin. Joka tapauksessa viides tukisäännöstö ei ollut tyhjentävä. Vaikka yksi British Steelin johtajista edusti itseään EHTY:n neuvoa-antavassa komiteassa, komission mukaan tämä ei merkinnyt sitä, että British Steelille ei olisi tiedotettu komitean keskusteluista. British Steelin on näin ollen todistettava päinvastaista. Italian tasavalta lisää, että tämä oli ainoastaan toissijainen seikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämissä perusteluissa.

63. Mielestäni ei ole mitään syytä poiketa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustavanlaatuisesta johtopäätöksestä, joka on esitetty edellä 26 kohdassa. Sen mukaan tukisäännöstö ei synnyttänyt perusteltua luottamusta siitä, ettei komissio hyväksyisi muita tukityyppejä, koska se ei poissulkenut (eikä se voinut poissulkea) sitä, ettei tällaisia lisätukia myönnettäisi tukisäännöstön voimassaoloaikana poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut perustellusti tässä yhteydessä, että hyvin asioista perillä olevat taloudelliset toimijat eivät voineet olettaa, että tietty oikeudellinen tilanne säilyisi ennallaan myös taloudellisen tilanteen muuttuessa. Vaikka toimijat eivät tienneet, että suurin osa British Steelin mainitsemista komission toimista suoritettiin valitustenalaisten päätösten hyväksymisen jälkeen, komission kieltäytyminen hyväksymästä tukea näissä tapauksissa voidaan tulkita siten, ettei komissio ole toimivaltainen hyväksymään tukisäännöstön 2—5 artiklaan kuulumattomia tukia yksinkertaistettujen menettelyjen mukaisesti. Nämä kieltäytymiset eivät siten voineet synnyttää perusteltua luottamusta siitä, ettei komissio hyväksyisi tällaisia tukia perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla. Vaikka British Steel huomauttaa, että päätös N:o 92/411/EHTY eroaa suuresti valitustenalaisten päätösten pääasiasta, mielestäni nämä erot eivät liity niiden sisältöön. Tämä päätös oli jo ennen valitustenalaisten päätösten hyväksymistä selvä tapaus sellaisen tuen hyväksymisestä, joka ei kuulu tukisäännöstön soveltamisalaan. Jos tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohtaa tulkittaisiin siten, että siinä kielletään kaikki muut tukimuodot — eikä tämä tulkinta ole mielestäni oikea — siinä poissuljettaisiin samalla päätöksessä N:o 92/411/EHTY ja valituksenalaisissa päätöksissä mainittujen muiden tukityyppien hyväksyminen yksittäisellä päätöksellä. Samalla tavoin pysyvä mahdollisuus hyväksyä tuen myöntäminen verohuojennuksina on osoittanut, että muita tukityyppejä voidaan helposti hyväksyä perustamissopimuksen 95 artiklan 1 kohdan nojalla. Näiden seikkojen valossa se, millaisia tietoja British Steelin käytettävissä oli tai olisi pitänyt olla siitä syystä, että yksi sen johtajista osallistui EHTY:n neuvoa-antavaan komiteaan, ei ole minusta asian ratkaisun kannalta tärkeä. Ehdotankin edellä esitetyn perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää British Steelin toisen kanneperusteen.

V Ratkaisuehdotus

64. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin antaa näissä kahdessa asiassa seuraavan tuomiolauselman:

Asiassa C-441/97 P, Wirtschaftsvereinigung Stahl, Thyssen Stahl AG, Preussag Stahl AG ja Hoogovens Staal BV vastaan Euroopan yhteisöjen komissio annetussa tuomiossa:

— valitus hylätään ja

— valittajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiassa C-1/98 P, British Steel plc vastaan Euroopan yhteisöjen komissio annetussa tuomiossa:

— valitus hylätään ja

— valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.